

Column

‘De conflicthaarden zijn fragiele ecosystemen, die uit balans raken als elders de vlam in de pan slaat’

Sergei Boeke is politiek adviseur bij het NAVO-hoofdkwartier JSEC in Duitsland. Hij schrijft op persoonlijke titel.

Geopolitieke analisten hebben het druk: Poetin is weer bezig. Ten tijde van dit schrijven waren 85.000 Russische troepen in en rond (bezet) Oekraïne ontplooid. Een opmaat voor een inval of alleen machtsvertoon? De meeste analisten dachten het laatste, maar het blijft gissen naar Poetins volgende zet. In 2014 zag tenslotte ook niemand de annexatie van de Krim aankomen. Poetin komt op voor een groot Rusland en na elke militaire interventie (Tsjetsjenië, Georgië, Oekraïne en Syrië) neemt zijn populariteit toe. Hiernaast wil hij graag de EU en de NAVO opblazen - politiek natuurlijk, niet militair. Dit betekent verdeeldheid zaaien en saboteren wat hij saboteren kan. De ultieme zet in dit schaakspel is aantonen dat NAVO-lidstaten niet bereid zijn om voor elkaar de oorlog in te gaan, waardoor artikel 5 een dode letter is – en de NAVO ophoudt te bestaan. Er zijn twee andere brandhaarden waar de geopolitieke situatie gespannen is: Iran en China. Ging het in 2002 nog om een ‘as van het kwaad’ (Iran, Irak en Noord-Korea), nu draait het om de ‘driehoek van interstatelijke instabiliteit’.

Het conflict rond Iran is existentieel: het gaat om het bestaansrecht van Israël, een botsing tussen Arabische en Perzische beschavingen en een venijnige strijd tussen Soenieten en Sjiieten. Kernwapens ontwikkelen zou in principe niet zo moeilijk moeten zijn – de blauwdrukken circuleren op het internet – maar Iran zwoegt hier al bijna dertig jaar mee. Telkens ontploffen belangrijke installaties op mysterieuze wijze, leggen cyberaanvallen systemen plat en worden ingenieurs op straat doodgeschoten. De creativiteit van de Mossad kent geen grenzen. Ook Iran is actief: Saudische olie-installaties worden met raketten en drones aangevallen, schepen worden gesaboteerd en Hezbollah blijft Israël bedreigen. Een direct treffen tussen beiden landen – door bijvoorbeeld Israëlische lucht-aanvallen – zal waarschijnlijk de VS in het conflict betrekken. De strijd is tot nu toe op hybride wijze gevoerd, maar het kan uit de hand lopen.

China staat centraal in de andere brandhaard. Noord-Korea, Taiwan, verschillende eilanden in de Zuid-Chinese zee, een grensconflict met India: er zijn talloze spanningen met buurlanden. Onlangs waarschuwde een Amerikaanse admiraal dat een conflict met Taiwan dichterbij is dan men zich realiseert. De VS brengen tegengewicht in Azië, en steunen Japan en Taiwan tegen China. De situatie blijft fragiel en alleen al praten over Taiwanese onafhankelijkheid wordt door China als een escalatie ervaren. China vindt dat het het afgelopen honderd jaar tekort is gedaan en gaat zich alles toe-eigenen – land, zee en status – waar het recht op meent te hebben. Liefst geniet men nog van een paar jaar economische en militaire groei, maar Xi Jinping is nu al bereid om militaire machtsmiddelen in te zetten.

De drie conflicthaarden zijn nauw met elkaar verbonden. Niet zozeer omdat China, Rusland en Iran samenwerken of gedeelde belangen hebben. Ze werken zeker samen – al is het beperkt – en delen inderdaad een afkeer van de VS en onvrede over het huidige internationale stelsel. Belangrijker echter is dat de conflicthaarden fragiele ecosystemen zijn, die uit balans raken als elders de vlam in de pan slaat. Dan kan namelijk één partij zijn kans schoon zien om de ander een hak te zetten, zeker als de VS afgeleid zijn. De driehoek van instabiliteit betekent dus dat Europa direct belanghebbende is bij spanningen rond China en Iran, alleen al omdat Poetin verleid wordt als de VS elders in een groot interstatelijk conflict verzeild raken. Afzijdig blijven is onmogelijk. Geopolitieke analisten zullen het de komende jaren druk krijgen en, als het tegenzit, militairen nog meer.